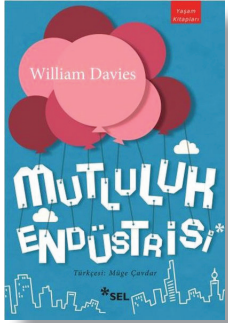

Sunî mutluluk üzerine

melis
solakoğlu

▲ *Mutluluk Endüstrisi*
William Davies
Çeviri: Müge Çavdar
Sel Yayınları
294 sayfa.

Bilimler, araştırmalar, araştırmacılar, uzmanlıklar ne işe yarar? Yeterince gelişmedik mi, insanlar neden hâlâ fizik, kimya, biyoloji ile uğraşıyor? Bilimlerle insan yaşamını kolaylaştırmak için uğraşıldığına inanırdım ya da öyle olması gerektiğine... Mesela tıbbın ölümsüzlük iksirini araması çok saçma gelir bana çünkü doğa yasası var ve bu yasayı çiğnemenin hepimize ağır bedeli olacağını kestirmemiz güç değil. O halde tıbbın yapması gereken ölümsüzlük iksiri peşinde koşmak değil sona yaklaşıncaya kadar insanların acısız yaşam sürmesini sağlamaktır bence. Ha bir bakmışız bazı acıları komple ortadan kaldırmış tebrik etmek lazım ama bundan güç alıp ölümsüzlük iksirinin peşine koşmak değil. Bir de felsefe merak işidir dendi bana; madem bu bilimlerin hepsi felsefeden çıktı o halde uğraşının sebebi meraktır diye düşündüm daima. Gelin görün ki bu düşüncem aslında daimilik kazanamadı, belgeseller, kitaplar araştırmacıların her zaman çocuk masumluğunda bir merakta olmadıklarını gösterdi bana.

'Ben Devri'

Bu göstergelerimden biri 'Ben Devri' olarak çevrilen 'The Century of the Self' belgeselidir. Belgeselde Freud'un insan zihninde saklı kalanlar ile ilgili ileri sürdüğü teorilerin iktidarı elinde tutanlar tarafından kitleleri kontrol etmek üzere nasıl kullanıldıkları anlatılır. Salt merakla insana yöneldiğini düşündüğüm Freud'un ve psikolojinin, Freud'un yeğeni Edward Bernays tarafından nasıl iktidar yöntemi olarak kullanıldığını görünce duygu durum ifadesinin en hafifiyle sinirlenmişim. Ancak zamanla işin tam da psikolojiyle yürüdüğünü anladım.

Anlamama yardımcı bu belgeselin yanında 'Mutluluk Endüstrisi' kitabını da ekleyebilirim. Felsefenin belki de en genç çocuklarından psikoloji, psikoloji olduğundan beri sürekli kitleler üzerinde bir denetim işlevi gördü. 'Mutluluk Endüstrisi'nde de tarihe, araştırmacılara ve deneylere değinilerek bu işlev açığa seriliyor.

Kitabın adının da çağrıştıracığı gibi mutluluk üretilen ve satılan bir dönemde yaşıyoruz. Peki, soruyorum size hanımlar beyler, mutlu muyuz? Bence birçoğumuz ya mutsuzuz ya mutluluğu bir türlü satın

William Davies

alamayanlardan ve en kötüsü geçici hazlarla mutluluğun formülünü bulduğunu sananlardan. Çünkü mutluluğun anlamını unuttuk hatta birçoğumuz anlamının unutulduğu yüzyılda doğduk. O halde mutluluk neydi? Aristoteles'e göre "Her insan, manevi ve zihni iyilikten pay aldığı ve bunlara dayanan hareketleri yaptığı ölçüde mutlu olur." İyilikten pay almak ise erdem ve zekâyla ilişkilidir. 'Mutluluk Endüstrisi'nde bahsedilen günümüz mutluluk anlayışı ise William Davies'in da belirttiği gibi, "Ne ruhani ne de metafizik bir anlam taşıyordu; hele hele Aristotelesçi anlamda ahlaki bir olgu olmakla hiçbir ilişkisi yoktu. Artık Mutluluk, insan bedeninde gerçekleşen fiziksel bir olay olarak ele alınıyordu."

Bu noktadan sonra her şey rakamlara döndü, mademki mutluluk fiziksel bir şeydi o halde ölçülebilirdi. Böyle bir açıklama elbette iktisatçıların gözlerini parlattı ve yıllarca psikolojiyle bir dargın bir barışık hayat yaşattı. Peki, mutluluk neyle ölçülebilir? Jeremy Bentham'a göre nabız hızı ve para ile ancak yıllar içinde ilki unutuldu ve "iş, sadece haz veren deneyimler satın alabilmek için daha fazla para kazanmak adına katlanılan, mutluluğun zıttı bir tür 'negatif fayda'ya dönüştü.

Bugün bu faydanın keyfini sürebilir miyiz peki? Neoliberal ekonominin hâkim olduğu yerlerde, orantısız kazanç ya da kayıplar sebebiyle keyif sürdürdüğümüzü söyleyemeyiz. En azından yukarıda bahsedilen "daha fazla para kazanmak" için

daha fazla çalışmak zorunda kalınır ve zaten keyif sürecek vakit kalmaz. Eee bu durumda ne vereyim size? Rekabet, depresyon, stres...

Mesela tükenmişlik sendromuna yakalandınız mı hiç? Yakalandıysanız şanslılardansınız çünkü bu sendrom zenginlere has, fakirler ise atalete yakalanır. Üzülmeyin atalete yakalanmış da olsanız biraz kurumsal bir şirkette çalışıyorsanız patronunuz sizin için eğlenceli aktiviteler düşünür ya da düşünecek birini bulur, sizi motive eder, bir grubun üyesi hissettirir ve servetini genişletir.

Büyük şirketler ise sadece çalışanlarına değil (potansiyel) müşterilerine de sempatik davranır. Mesela Coca Cola tüm alıcılarına yıllardır destek verdikleri için duyduğu minneti teşekkür reklamlarıyla, isme özel şişeleriyle, şişelerinin yanında dağıttığı hediyelerle göstererek bizlerin arkadaşı olmak istiyor. Çünkü "Arkadaşlık ve armağan ruhunu çağrıştıran tatlarla harmanlanmış deneyimleri satın almak insanlara daha çok keyif veriyor."

Bu ve daha bir sürü psikolojik yöntemlerle mutlu olmaya, işimizi zorla değil se-verek yapmaya, böylece sermaye sahiplerinin sistemini yadırgamamaya ikna ediliyoruz ve belki de çoğu durumda farkında bile olmuyoruz. O halde bence Davies'e bir kulak verelim. "Bir toplum hem kişisel hem de genel anlamda büyümeyi en önemli erdem konumuna getirirse, o toplumda kişisel ve genel anlamda bir çöküş hastalığının ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır."

37. ULUSLARARASI İSTANBUL

KİTAP

FUARI

10-18 KASIM 2018

HAYATI EDEBİYATLA KUŞATMAK

www.istanbulkitapfuari.com

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) kitapfuari [Facebook](#) istanbulkitapfuari

Ziyaret Saatleri

Hafta sonu* : 10.00 - 20.00

Hafta içi : 10.00 - 19.00

(* 18 Kasım : 10.00 - 19.00)

TS EN ISO 9001:2015

TÜYAP

İSTANBUL

TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ

Büyükcemece, İstanbul / Türkiye

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.